

VELITELEM VE SLEZSKU

Zánik monarchie Vyčítala zastihl v hodnosti majora na rodném Mladoboleslavsku. Zde se v převratových dnech podílel na převzetí četnictva do rukou vznikající republiky. Již 1. listopadu 1918 byl povolán tehdejším nově jmenovaným generálním velitelem četnictva Václavem Řezáčem do Prahy. Tam se Vyčítal dostavil na druhý den, načež mu bylo sděleno, že má převzít Zemské četnické velitelství v Opavě, kde dosud velel bývalý rakousko-uherský plukovník Oskar Huber.

Sled událostí dost možná nebyl náhodný. Václav Řezáč, před převratem zastávající post zemského četnického velitele v Čechách, udržoval kontakty s představiteli domácího protihabsburského odboje. V závěru října 1918 se pak spolu s majorem Bohuslavem Knoblochem (pozdějším generálním velitelem sboru v letech 1930–1935) významně podílel na konsolidaci bezpečnostních poměrů v Praze a telegraficky vyzýval četnické stanice v českých zemích k podřízení se Národnímu výboru.²² Lze spekulovat, zda si Řezáč již v průběhu války předem nevybral mezi českými důstojníky spolupracovníky pro případ převratu a zda

---

²² KLEČACKÝ, M. Generálmajor Václav Řezáč.

mezi nimi nebyl i Vyčítal. K potvrzení této hypotézy však chybějí podklady.

Československé vládní orgány měly po vzniku republiky eminentní zájem na tom, získat co nejdříve kontrolu nad celým četnickým aparátem, a to zejména v okrajových oblastech, kde situaci komplikovala přítomnost národnostních menšin a nejasně vymezená státní hranice. Právě Slezsko představovalo z tohoto hlediska velmi choulostivou oblast, proto bylo nutné dosadit do čela tamního zemského četnického velitelství nanejvýš povolanou osobu, která v tomto národnostně i sociálně členitém prostředí bude hájit státní zájmy.

Situace ve Vyčítalově novém působišti se ještě před jeho příjezdem začala silně komplikovat. Němečtí politici v bývalém rakouském Slezsku a na severní Moravě, podobně jako jinde v budoucím československém pohraničí, se snažili zabránit připojení těchto území k československému státu, jehož existence se již jevila jako nesporná. Proto se němečtí poslanci z Čech a Moravy zasadili o to, že bylo 30. října 1918 vydáno svolání o existenci provincie Sudetenland jako součásti státu Deutschösterreich (Německé Rakousko).²³

S následky této situace se major Vyčítal musel vypořádat ihned po nástupu do funkce. Po příjezdu do Opavy byl totiž „zadržěn národní obranou tzv. ‚Sudetenlandu‘ a teprve po telefonické intervenci s tehdejší vládou ‚Sudetenlandu‘ v Opavě“ mohl pokračovat dále.²⁴

²³ GAWRECKÁ, Marie. *Československé Slezsko mezi světovými válkami 1918 až 1938*. Opava: Slezská univerzita, 2004, s. 15–16. Název Německé Rakousko byl užíván od 21. října 1918 do podpisu mírové smlouvy v Saint-Germain 10. září 1919. Toto pojmenování nebylo mezinárodně uznáno.

²⁴ NA, GVČ, kart. 8, Rukopis vzpomínek generála Vyčítala na službu ve Slezsku (dále Rukopis), s. 1.

Tímto relativně malým incidentem ovšem problémy zdaleka neskončily. Po příchodu do Opavy se nový zemský velitel setkal s majorem četnictva ve službách Sudetenlandu Bedřichem Lackingerem, který na dotaz, zda se četníci sloužící u slezského velitelství podřídí rozkazům z Prahy, odpověděl, že většina četníků ve Slezsku (vyjma ryze českých oblastí) již složila slib orgánům Sudetenlandu. Dosavadní zemský velitel Huber se nechal slyšet, že jako jugoslávský²⁵ státní příslušník odevzdává svůj úřad Lackingerovi, a „nebere tudíž žádnou účast více na vývinu dalších událostí“.

O pár dní později, 5. listopadu 1918, se Karel Vyčítal společně s Lackingerem sešel s představiteli politických orgánů Sudetenlandu Johannem Jöckelem a Robertem Freisslerem, kteří Vyčítalovi pohrozili internací, pokud by se pokusil zasahovat do záležitostí tamního četnictva. „Nemaje ovšem žádných prostředků“ se Vyčítal po této nepříjemné zkušenosti ještě téhož dne vydal do Polské Ostravy,²⁶ kde „převzal od majora Filipa Eichingera, býv. velitele č. oddělení v polské Ostravě, velitelství čs. četnictva v české oblasti Slezska“.²⁷ Po dohodě s funkcionáři Národního výboru slezského se Vyčítal oficiálně ujal svěřené funkce zemského četnického velitele, ovšem s výrazně okleštěnou reálnou územní kompetencí. Není divu, že po popsanych prvních zkušenostech Vyčítal zpětně hovořil „o naprosté

---

²⁵ V textu je výslovně užit výraz Jugoslávie, ačkoliv oficiálně se toto pojmenování v dané době ještě nepoužívalo. V Památku Četnického oddělení v Opavě je Huber uváděn jako Chorvat.

²⁶ Název Slezská Ostrava se začal používat až od 17. listopadu 1919.

²⁷ Informace o „bývalém“ veliteli není v celkovém kontextu správná, neboť Filip Eichinger odevzdal velení v Polské Ostravě teprve 23. listopadu 1918. NA, GVČ, kart. 46, sign. 245.

neorientaci Prahy o událostech popřevratových ve Slezsku“.²⁸

Poměry v daném regionu byly skutečně velmi komplikované. S územními nároky zde totiž nevystoupili pouze Němci, ale také Poláci, jejichž zájem se soustředil na oblast Těšínska. Tak se stalo, že zdejší území bylo de facto rozděleno do tří různých částí, v jejichž čele stály zemské národní výbory.²⁹ Podobně došlo též k rozčlenění četnictva. Velitelem české části byl ustanoven major Karel Vyčítal v Polské Ostravě, německou část vedl major Lackinger v Opavě a polskou část major Szystkowitz³⁰ v Těšíně.³¹

Nejpalčivější otázkou proto v danou chvíli bylo, jakým způsobem si mezi sebou rozdělit správu a kompetence v dotčených oblastech.³² Právě za účelem řešení sporných otázek se 5. listopadu konala v Polské Ostravě schůze představitelů ZNV „za přítomnosti členů německé národní rady tak zv. ‚Sudetenlandu‘ z Opavy a členů národní lidové rady polské z Těšína“.

²⁸ NA, GVČ, kart. 8, Rukopis, s. 1–3.

²⁹ Český Zemský národní výbor pro Slezsko (dále ZNV) vznikl 30. října 1918 v Polské Ostravě, polská Rada Narodowa księstwa cieszyńskiego (dále RN) byla založena 19. října 1918. Jak ZNV, tak RN si činily nárok na celé Těšínské Slezsko, skutečnou moc ale vykonával každý z orgánů jen na části území. GAWRECKI, Dan. *Politické a národnostní poměry v Těšínském Slezsku 1918–1938*. Český Těšín: Muzeum Těšínska, 1999, s. 26–28.

³⁰ Po jeho odchodu do Německého Rakouska se velitelem stal major Mlodnicki.

³¹ Zemský archiv Opava (ZAO), fond Četnické oddělení Slezská Ostrava (dále ČOSO), památník oddělení.

³² Bylo třeba vyřešit například otázky výkonu státní správy, zásobování i zdravotní péče komplikované sociálními nepokoji v oblasti. GAWRECKI, Dan. *Politické a národnostní poměry*, s. 29.